

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут міжнародних економічних відносин

ім. Б.Д. Гаврилишина

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

на тему:

«СТАЛИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ»

Студентки 4 курсу групи МЕВ-41

Галузі знань 0302 Міжнародні відносини

Напряму підготовки

6.030203 Міжнародні економічні відносини

Кухарук А.О.

Керівник доц. Дем'янюк О.Б.

Національна школа _____

Кількість Балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Тернопіль - 2017

Зміст

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	4
1.1. Суть поняття «сталий розвиток».....	4
1.2. Базові концепції та принципи сталого розвитку суспільства	6
РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	11
2.1. Роль ООН у становленні концепції сталого розвитку.	11
2.2. Світовий досвід формування концепції сталого розвитку.	15
РОЗДІЛ 3. КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	23
ВИСНОВКИ.....	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ	33

ВСТУП

Ідея екологічно стійкого економічного зростання не нова. Багато культур протягом людської історії визнали необхідність гармонії між навколишнім середовищем, суспільством та економікою. "Екологічно стійке економічне зростання" є синонімом поширеної концепції "сталого розвитку". Метою є досягнення балансу / гармонії між стійкістю навколишнього середовища, економічною стійкістю та соціально-політичною стійкістю.

Актуальність теми. Є очевидним вплив екологічних умов на розвиток усіх без винятку компонентів соціуму. Проблема сталого розвитку сьогодні є важливою складовою зовнішньої та внутрішньої політики багатьох держав. Увага, яка приділяється проблемі сталого розвитку у науковому середовищі свідчить про її і політичну, і наукову актуальність. Важливою особливістю проблеми сталого розвитку є те, що її напруженість з часом не тільки не спадає, а зростає. І це при тому, що цій проблемі приділяється велика увага у всьому світі урядами країн, вченими, громадськими організаціями та пересічними людьми.

Серед закордонних авторів, які вивчають різні особливості сталого розвитку, варто згадати Д. Медоуза, Л. Брауна, Г. Гарднера, Н. Картера, Ш. Лиле, а також Д. Кортен, Д. Флавін, Г. Френч.

Дослідження українських вчених в цілому стосуються окремих аспектів даної проблеми. І усе ж можна виділити праці таких вчених, як Б. Буркинський, С. Герасимова, В. Кухар, О. Майданник, О. Осауленко, В. Степанов, О. Царенко, О. Черкас, В. Шевчук.

Мета дослідження полягає в аналізі сутності сталого розвитку, концепції сталого розвитку на міжнародному рівні та застосуванні концепції в Україні.

Об'єктом курсової роботи є сучасний розвиток суспільства.

Предметом є концепція сталого розвитку, її особливості та застосування у сучасному світі.

Завдання курсової роботи полягають у наступному:

- 1) Визначити сутність сталого розвитку;
- 2) Дослідити вплив ООН на становлення концепції сталого розвитку;
- 3) З'ясувати особливості реалізації сталого розвитку у різних країнах;
- 4) Проаналізувати результати застосування концепції сталого розвитку;
- 5) Проаналізувати стратегію сталого розвитку України.

Ці дослідження дають змогу визначити місце і роль екологічної складової в системі чинників, які впливають на сталий розвиток країни та її національної безпеки; взаємозв'язок між станом соціальної сфери та рівнем соціально-економічного розвитку регіону; стратегії для подальшого успішного розвитку країни.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

1.1. Суть поняття «сталий розвиток».

Термін «сталий розвиток» став популярним у 1980-х як в стратегії збереження миру, так і в книзі під назвою «Наше спільне майбутнє» 1987 р. Ці дві публікації привели до детального обговорення наслідків сталого розвитку для академічного дослідження, формування політики та дій.

Сталий розвиток – це розвиток, що передбачає задоволення потреб нинішнього населення, не посягаючи на здатність майбутнього покоління задовольнити свої власні потреби [11].

Ця концепція вперше була опублікована Організацією Об'єднаних Націй в 1987 році [7].

Необхідність сталого розвитку для всіх країн пов'язана із збільшенням кількості населення, сучасною науково-технічною революцією, кризовим станом земної біосфери, а також зниженням її відтворювальних, асиміляційних і відновлювальних можливостей через надмірне антропогенне навантаження на природу.

Сталий розвиток – це концепція, яка стосується розвитку, де акценти зміщуються від короткострокових економічних вигод до більш тривалого підходу, де існує баланс між економічними, соціальними та екологічними міркуваннями [8]. Сталий розвиток вимагає інтегрованого підходу до прийняття рішень, пов'язаних з економікою, навколишнім середовищем та суспільством, а не послідовним підходом. Розвиток цього типу є складним процесом взаємодії державної влади, громадянського суспільства та приватного сектору. Стійкість має аналогічне значення як сталий розвиток, але використовується, коли фокус є більш вузьким, наприклад, стійкість у компаніях або стійкість конкретних проектів.

Сталий розвиток не є простим рішенням всіх проблем людини. Це лише визначення ідеології, яке містить практичні рішення, висунуті

Організацією Об'єднаних Націй, з метою вирішення багатьох критичних проблем 21-го століття.

Сьогодні весь світ, особливо країни, що розвиваються, стикається з кризовою ситуацією, як економічною, так і екологічною. Погіршення стану навколишнього середовища неминуче послаблює економіку, що, в свою чергу, призводить до соціальної дезінтеграції. Не можна не помітити зв'язок між екологічною та соціально-економічною деградацією [15].

У 1983 році Всесвітня комісія з економічного розвитку заснувала Комісію Брундтланд, щоб дізнатися про глобальну програму змін. Ключовою особливістю порядку денного було запропонувати довгострокові екологічні стратегії досягнення сталого розвитку до 2000 року та пізніше. Було декілька різних підходів, які намагалися включити сталість у прийняття рішень. Ці підходи охоплюють екологічні, економічні та соціально-політичні показники.

Стійкість є необхідною, але недостатньою умовою для сталого розвитку. Останнє вимагає делікатного балансу політики та пріоритетів, спрямованих на соціальний, екологічний та економічний розвиток. Захист навколишнього середовища є економічним та етичним питанням. Вимога до забруднюючих суб'єктів нести повні екологічні витрати за свою діяльність являє собою лише справедливу угоду [11].

Історично склалося так, що підйом та падіння цивілізацій нерозривно пов'язані з примхами кліматичних змін та різноманітності розумного використання природних ресурсів. Ці порушення призвели до руйнування популяцій, ліквідації сегментів населення, коли сильний голод та гостра недостача завдали шкоди місцям існування, і вони вплинули на геополітику.

Немає серйозних доказів того, що кліматичні зміни спричинені впливом людини до двадцятого століття [14]. Недбале ставлення до навколишнього середовища, особливо стосовно природних ресурсів, вважалось основною причиною виникнення серйозних проблем у минулому процвітаючих регіонах.

Нинішній період стикається з кліматичними змінами, викликаними людьми, а також з проблемами деградації навколишнього середовища.

Промислові розробки, що розпочалися приблизно в середині дев'ятнадцятого століття, спричинили виснаження ресурсів та екологічні проблеми. Промислова діяльність створювала проблеми забруднення місцевих, регіональних та міжрегіональних масштабів.

Ступінь та інтенсивність експлуатації ресурсів Землі протягом ХХ століття призвели до суттєвого впливу на основні компоненти біосфери, а саме атмосферу, земельні покриви та біорізноманіття. Це було спричинено в значній мірі завдяки швидкій індустріалізації, вирубуванню лісів та урбанізації.

Гонка за використання ресурсів та економічне зростання збільшилась, особливо після Другої світової війни. Без сумніву, в той час важко було відновити суспільства та економічні системи [19]. Проте деякі невивіркові та відчайдушні способи втручання в екосистему призвели до поточних побоювань щодо потенційної небезпеки для виживання людства та інших видів.

На рубежі 20-го століття СР став лозунгом практично всіх, хто займається поліпшенням людських умов. Одноставність цієї популярності свідчить про те, що СР резонує з людським духом, і, звичайно, це слід вітати.

1.2. Базові концепції та принципи сталого розвитку суспільства

Після публікації книги «Наше спільне майбутнє» було зроблено значні зусилля для розробки керівних принципів або принципів сталого розвитку [13]. Зрозуміло, що без таких керівних принципів неможливо визначити, чи є політика чи діяльність стабільною, або чи ініціативи відповідають сталому розвитку.

Створення таких принципів було головною проблемою, оскільки, як визнала Комісія Брундтланд, економічні та соціальні системи та екологічні умови значно відрізняються між країнами. Результат полягав у тому, що

неможливо встановити загальну модель або план, і кожній країні доведеться розібратися, що було б доречним для її контексту, потреб, умов та можливостей.

Концепції, у формі стратегій, інструментів, ідей та моделей, є зброєю, яку ми можемо використати для досягнення стійкості.

Ріо-де-Жанейрська декларація про навколишнє середовище та розвиток визначає концепцію сталого розвитку, перерахувавши 18 принципів стійкості [4]:

1. Люди мають право на здорове та продуктивне життя в гармонії з природою.

2. Розвиток сьогодні не повинен підривати розвиток та екологічні потреби сучасних та майбутніх поколінь.

3. Нації мають суверенне право використовувати свої власні ресурси, але не завдаючи екологічної шкоди за межами їхніх кордонів.

4. Народи повинні розробляти міжнародні закони, що передбачають компенсацію шкоди за діяльність, що відбувається під їх контролем і поширюється на територію, що знаходиться за їх межами.

5. Держави повинні використовувати запобіжний підхід для захисту навколишнього середовища.

6. Для досягнення сталого розвитку охорона навколишнього середовища є невід'ємною частиною процесу розробки та не може розглядатися окремо від неї.

7. Ліквідація бідності та зменшення диспропорцій у рівнях життя в різних частинах світу є необхідними для досягнення сталого розвитку та задоволення потреб більшості людей.

8. Нації повинні співпрацювати для збереження, захисту та відновлення здоров'я та цілісності екосистем Землі. Розвинені країни визнають відповідальність за сталий розвиток.

9. Нації повинні скоротити та ліквідувати нестабільні моделі виробництва і споживання, та сприяти належній демографічній політиці.

10. Екологічні питання найкраще обробляються за участі всіх зацікавлених громадян. Національні органи повинні сприяти та заохочувати громадськість та участь в них шляхом широкої доступності екологічної інформації.

11. Нації вводять чинні екологічні закони та розробляють національне законодавство щодо відповідальності за наслідки забруднення навколишнього середовища та інші екологічні збитки.

12. Держави повинні співпрацювати для сприяння створенню відкритої міжнародної економічної системи, яка призведе до економічного зростання та сталого розвитку в усіх країнах. Екологічна політика не повинна використовуватися як невиправданий засіб обмеження міжнародної торгівлі.

13. Забруднювач повинен нести витрати за забруднення.

14. Держави повинні попереджати один одного про стихійні лиха чи заходи, які можуть мати шкідливий транскордонний вплив.

15. Сталий розвиток потребує кращого наукового розуміння проблем. Країни повинні ділитися знаннями та інноваційними технологіями для досягнення мети стійкості.

16. Повна участь жінок має важливе значення для досягнення сталого розвитку. Креативність, ідеали і завзяття молоді та знання корінних народів є також необхідними. Нації повинні визнати та підтримувати ідентичність, культуру та інтереси корінних народів.

17. Війна є по суті руйнівною для сталого розвитку. Нації повинні поважати міжнародні закони, що захищають навколишнє середовище під час збройного конфлікту, і співпрацювати у їх подальшому створенні.

18. Мир, розвиток та охорона навколишнього середовища є взаємозалежними та неподільними.

Взаємовідносини між населенням, навколишнім середовищем та розвитком є складними. Окрім ключових факторів, успішні результати сталого розвитку відіграють однаково важливу роль у створенні ефективних

кадрових можливостей, зміцненні інституцій, включаючи сильну політичну волю та ефективний механізм реалізації та моніторингу [1].

Можна розглянути такі основні параметри сталого розвитку [19]:

1. Екологічна сталість:

Екологічна сталість пов'язана з підтримкою пропускнуєї спроможності природних ресурсів та систем життєзабезпечення. Це надає виразності галузі охорони природи, збереження біорізноманіття, збільшення лісового покриву, захисту вододілів та прийняття цілісного підходу.

Не менш важливими є зменшення екологічних загроз, забруднення навколишнього середовища та використання екологічно чистих технологій для зменшення екологічних проблем на місцевому рівні до глобального рівня, таких як втрата біорізноманіття, зміна клімату.

2. Економічна стабільність:

Економічна стабільність забезпечує важливе джерело енергії, як акумулятор для забезпечення екологічної та соціальної стійкості. Це підкреслює просування економічної самодостатності проектів розвитку за допомогою таких заходів, як адекватне бюджетування, прозорість бюджету та фінансові стимули.

Область фокусування включає: зменшення бідності, збільшення доходу на душу населення, сприяння діяльності, що генерує дохід, включаючи зайнятість на фермах та зелених мікропідприємствах, створення механізму справедливого розподілу вигод та обліку природних ресурсів.

3. Соціальна стійкість:

Соціальна стійкість зосереджена на покращенні якості життя людини з реалізацією основних потреб та перетворенні людини з найнебезпечнішої тварини на найважливіший творчий ресурс. Він підкреслює, що місцеві громади повинні бути добре інформованими про стійкі шляхи використання ресурсів.

Це забезпечує активну участь громадськості на різних рівнях розвитку, спільні зусилля у сфері збереження та розвитку, поліпшення охорони

здоров'я, освіти та основних потреб, зменшення конфлікту між зацікавленими сторонами щодо використання ресурсів. Це буде отримано завдяки покращенню громадської екологічної обізнаності, посиленню гендерної рівності та самовпевненості серед місцевої громади з акцентом на економічно незахищених груп.

4. Інституційна сталість:

Плани та програми без дій є марними. Вимоглива реалізація та моніторинг відповідної природоохоронної політики, планів, законів, правил та стандартів є необхідною метою досягнення мети сталого розвитку. Необхідно мати належну кваліфіковану та мотивовану робочу силу та міцну інституційну спроможність для вирішення екологічної та соціальної стійкості.

Зосередження області полягає в досягненні екологічної якості життя, такої як зменшення забруднення повітря, води, ґрунту, шумового забруднення до прийнятого рівня міжнародного стандарту та громадської довіри, щоб брати участь у природоохоронній діяльності. Інституційне зміцнення управління проектами повинно бути ефективним для вирішення екологічних проблем, які мають місцеве, національне, регіональне значення на глобальному рівні та включають юридично обов'язкові світові конвенції та договори.

Отже, стає зрозуміло, що перед тим, як почати розробляти стратегію, потрібно провести ґрунтовний аналіз стану всіх складових системи, виявити їх найактуальніші проблеми та визначити шляхи їх усунення.

РОЗДІЛ 2

МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

2.1. Роль ООН у становленні концепції сталого розвитку.

У 2015 році країни прийняли "Порядок денний сталого розвитку 2030" та 17 цілей сталого розвитку [16]. У 2016 році набула чинності Паризька угода про зміну клімату, яка стосується необхідності обмежувати зростання глобальних температур.

Уряди, підприємства та громадянське суспільство разом з Організацією Об'єднаних Націй мобілізують зусилля, спрямовані на досягнення до 2030 року порядку денного щодо сталого розвитку. Програма закликає всі країни до дій щодо поліпшення життя людей у всьому світі. Ці цілі спрямовані на подолання бідності, захист планети та забезпечення процвітання для всіх в рамках нової програми сталого розвитку. Кожна мета має конкретні цілі, які необхідно досягти протягом наступних 15 років.

17 цілей сталого розвитку [16]:

1. Подолання бідності у всіх її формах у всьому світі.

Бідність - це більше, ніж відсутність доходів та ресурсів для забезпечення сталого існування. Прояви бідності включають голод та недоїдання, обмежений доступ до освіти та інших основних послуг, соціальну дискримінацію, а також брак участі у прийнятті рішень.

2. Подолати голод, досягти продовольчої безпеки, покращити харчування та сприяти сталому сільському господарству.

Сільське господарство, лісове господарство та рибальство можуть забезпечити поживну їжу для всіх і забезпечувати гідні доходи, одночасно підтримуючи розвиток сільських районів та захист навколишнього середовища.

Зміна клімату надає ще більший тиск на ресурси, від яких ми залежимо, збільшуючи ризики, пов'язані зі стихійними лихами, такими як засуха та повені.

3. Забезпечення здорового життя та сприяння благополуччю для всіх людей у будь-який час.

Значні успіхи були досягнуті у збільшенні очікуваної тривалості життя. Був досягнутий значний прогрес у розширенні доступу до чистої води та санітарії, зменшенні малярії, туберкульозу, поліомієліту та поширення ВІЛ / СНІДу. Проте, потрібні значні зусилля, необхідні для повного викорінення широкого спектру захворювань та вирішення багатьох різноманітних постійних та нових проблем, пов'язаних із здоров'ям.

4. Забезпечити всебічну та якісну освіту для всіх та сприяти навчанню протягом всього життя.

Був досягнутий значний прогрес у розширенні доступу до освіти на всіх рівнях та збільшенні кількості шкіл, особливо для жінок та дівчат. Базові навички в галузі грамотності значно покращилися, але для зміцнення загальних цілей освіти необхідно зробити ще більш активні зусилля.

5. Досягти гендерної рівності та розширити можливості всіх жінок та дівчат.

Забезпечення жінок та дівчат рівним доступом до освіти, охорони здоров'я, гідної роботи та представництва в політичних та економічних процесах прийняття рішень буде сприяти розвитку стабільних економік і суспільства та людства в цілому.

6. Забезпечити доступ до води та санітарії для всіх.

Чиста, доступна вода для всіх є невід'ємною частиною світу, в якому ми хочемо жити. Для досягнення цієї мети на планеті є достатньо прісних вод. Але через погану економіку чи погану інфраструктуру щороку мільйони людей, більшість з яких - діти, помирають від хвороб, пов'язаних з неадекватним водопостачанням, санітарією та гігієною. Дефіцит води, погана якість води та недостатня санітарія негативно впливають на продовольчу безпеку, вибір засобів до існування та освітні можливості для бідних сімей у всьому світі.

7. Забезпечити доступ до надійної, доступної, стабільної та сучасної енергії для всіх.

Генеральний секретар ООН Пан Гі Мун керує ініціативою "Екологічна енергетика для всіх" для забезпечення загального доступу до сучасних енергетичних послуг, підвищення ефективності та збільшення використання відновлюваних джерел.

8. Сприяння всебічному та стабільному економічному зростанню, зайнятості та гідній праці для всіх.

Приблизно половина населення світу живе в еквіваленті близько 2 доларів на день. І в багатьох місцях робота не гарантує можливості втекти від бідності. Це вимагає переосмислення економічної та соціальної політики, спрямованої на викорінення бідності. Стале економічне зростання вимагатиме від суспільства створення умов, які дозволять людям мати якісні робочі місця, які стимулюють економіку, не шкодячи навколишньому середовищу. Вакансії та гідні умови праці також потрібні для всього населення працездатного віку.

9. Побудова стійкої інфраструктури, сприяння стабільній індустріалізації та інноваціям.

Технологічний прогрес є основою зусиль для досягнення екологічних цілей, таких як збільшення ресурсів та енергоефективності. Без технології та інновацій індустріалізація не відбудеться, і без індустріалізації розвиток не відбудеться.

10. Зменшення нерівності всередині країни та між країнами.

Найуразливіші країни - найменш розвинені країни, країни, що розвиваються, що не мають виходу до моря, та малі острівні країни, що розвиваються - продовжують вдаватися до скорочення бідності. Проте нерівність все ще зберігається, і великі розбіжності є в доступі до послуг з охорони здоров'я та освіти та інших активів. Для зменшення нерівності політика повинна бути універсальною в принципі, приділяючи увагу потребам знедолених та маргіналізованих верств населення.

11.Зробити міста доступними, безпечними та стійкими.

Міста є центрами ідей, торгівлі, культури, науки, продуктивності, соціального розвитку та багато іншого. Виклики, з якими стикаються міста, можуть бути подолані таким чином, щоб вони могли продовжувати процвітати та розвиватися, одночасно вдосконалюючи використання ресурсів та зменшуючи забруднення та бідність.

12.Забезпечення стійких моделей споживання та виробництва.

Стале споживання та виробництво полягає у підвищенні ресурсної та енергетичної ефективності, стабільної інфраструктури та забезпечення доступу до основних послуг, створення гідних робочих місць та підвищення якості життя для всіх. Його впровадження допомагає досягти загальних планів розвитку, зменшити майбутні економічні, екологічні та соціальні витрати, зміцнювати економічну конкурентоспроможність та зменшити бідність.

13.Вживати термінових заходів для боротьби зі зміною клімату та її впливом.

Зміна клімату зараз впливає на кожну країну на кожному континенті. Наразі доступні рішення, які дозволяють країнам перестрибнути в екологічно чисті, більш стійкі економіки. Швидкість змін прискорюється, оскільки все більше людей звертаються до поновлюваних джерел енергії та ряду інших заходів, які зменшують викиди. Це питання потребує рішень, які необхідно координувати на міжнародному рівні, і вимагає міжнародного співробітництва.

14.Збереження та стабільне використання океанів, морів та морських ресурсів.

Наша дощова вода, питна вода, погода, клімат, берегові лінії, більша частина нашої їжі та навіть кисень у повітрі в остаточному підсумку забезпечуються і регулюються морем. Протягом усієї історії океани та моря були життєво важливими каналами для торгівлі та транспортування.

Ретельне управління цим важливим глобальним ресурсом є ключовою ознакою сталого майбутнього.

15. Стабільне управління лісами, боротьба з опустелюванням, зупинка втрати біорізноманіття.

Знищення лісів та опустелювання, зумовлені діяльністю людей та зміною клімату, становлять серйозні проблеми для сталого розвитку та впливають на життя та засоби існування мільйонів людей у боротьбі з бідністю. Вживаються зусилля для управління лісами та боротьби з опустелюванням.

16. Сприяння справедливому, мирному та всеосяжному суспільству.

Ця ціль присвячена просуванню мирних та інклюзивних товариств для сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх та створення ефективних та підзвітних інституцій на всіх рівнях.

17. Активізувати глобальне партнерство для сталого розвитку.

Успішна програма сталого розвитку вимагає партнерства між урядами, приватним сектором та громадянським суспільством. Ці глобальні, регіональні, національні та місцеві рівні потребують партнерських відносин, що ґрунтуються на принципах і цінностях, спільному баченні та спільних цілях, які ставлять людей та планету в центр. Довгострокові інвестиції, включаючи прямі іноземні інвестиції, потрібні в критичних галузях, особливо в країнах, що розвиваються. До них відносяться стійка енергетика, інфраструктура та транспорт, а також інформаційні та комунікаційні технології.

2.2. Світовий досвід формування концепції сталого розвитку.

Кінцевою метою цілей сталого розвитку є подолання бідності, захист планети та забезпечення процвітання для всіх. Кожна мета має конкретні цілі, які необхідно досягти до 2030 року. Щоб дізнатись наскільки близькими є країни до досягнення цих цілей, некомерційна організація Bertelsmann

Stiftung та Мережа рішень із сталого розвитку ООН (SDSN) створили прототипний індекс (The SDG Index), який оцінює їх ефективність [20].

Індекс оцінює 149 країн, порівнюючи їх поточний прогрес із базовим виміром, взятим у 2015 році.

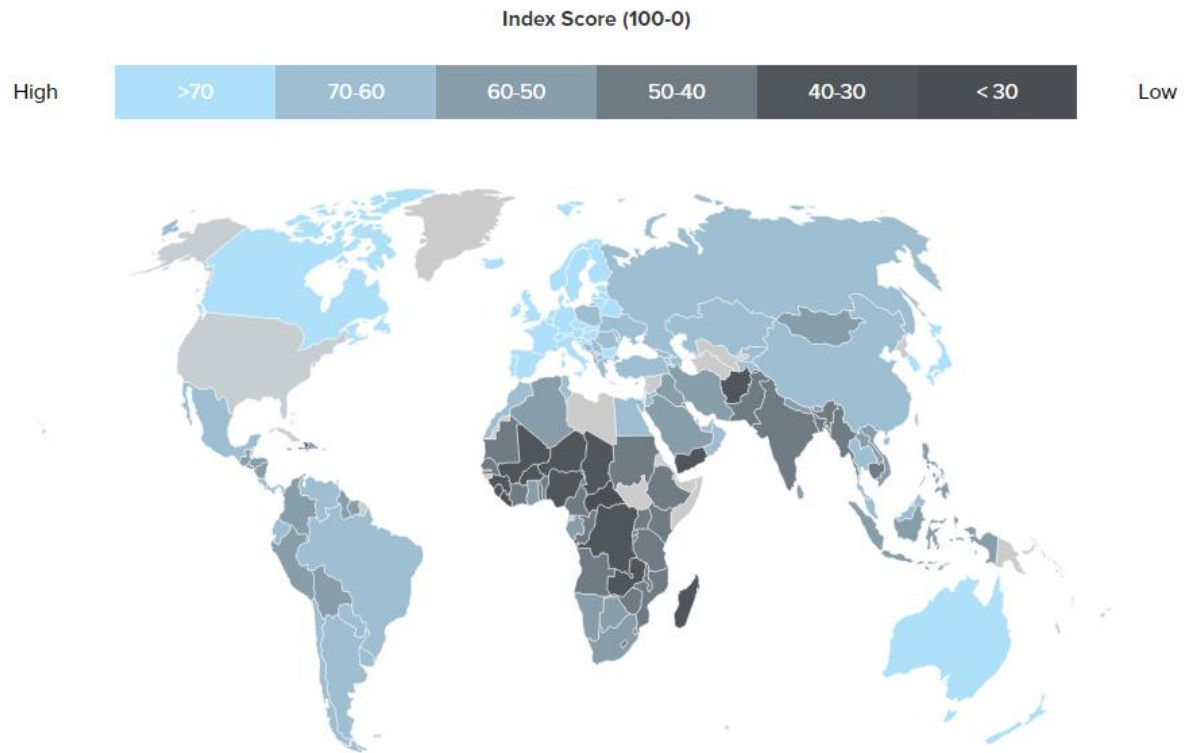

Рис.2.1. The SDG Index 2017 [20]

У 2017 році найкращим виконавцем цих цілей є Швеція. За всіма 17 показниками Швеція перевершує список опитаних країн. Це в середньому 84,5% на шляху до досягнення цілей, передбачених на 2030 рік [20].

Далі в списку розташувались скандинавські сусіди, Данія та Норвегія, а на четвертому місці Фінляндія. Західноєвропейські країни, плюс Ісландія (дев'яте місце), зайняли решту 10 найкращих місць і чотири з перших 20.

Також у першій 20-ці були Канада (13), Чехія (15) та Словенія (17). Найкращими в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні є Японія, Сінгапур та Австралія, які займають 18, 19 і 20 місце відповідно [20].

Індекс SDG підкреслює, що, незважаючи на досягнення високих відсоткових значень, всі країни все ще працюють над тим, щоб подолати залишок розриву.

У доповіді підкреслюється, що багато країн із високим рівнем доходу добре працюють у таких сферах, як економічний розвиток, але все ще не вистачає повноцінної продуктивності виконання Цілей сталого розвитку. Це пов'язано з тим, що вони стикаються з серйозними проблемами в конкретних сферах, таких як пом'якшення наслідків кліматичних змін, нерівність доходів, гендерна рівність та освіта [20].

Трійка лідерів, Швеція, Данія та Норвегія, наприклад, повинні зосередитись, зокрема, на розробці своїх енергетичних систем від високо-вуглецевих до джерел з низьким вмістом вуглецю для досягнення цілей екологічної стійкості [20].

Очікувано, що деякі найбідніші країни світу знаходяться в нижній частині рейтингу. Для тих країн, які ще не демонструють результати, такі як Центрально-Африканська Республіка, може знадобитися допомога. Це може відбутися через міжнародні механізми, такі як прямі іноземні інвестиції, спільне використання технологій та глобальна податкова реформа (таким чином, бідні країни можуть боротися з ухиленням від сплати податків міжнародними інвесторами).

Україна у цьому рейтингу знаходиться на 46 місці із показником 66,4% [20].

Американські екологи з Global Footprint Network розраховують щорічну допустиму межу використання земних ресурсів. Це день коли споживання ресурсів людства за рік перевищує здатність Землі відновлювати ці ресурси того року. Тобто людство вичерпало всі відведені на рік відновлювальні ресурси планети. Цей день називається Днем екологічного боргу. У 2017 році цей день припав на 2 серпня, тоді як у 1970 році День екологічного боргу був 29 грудня, у 2000 р. – перша половина жовтня, у 2016 р. – 8 серпня [10].

Причому у 2017 році найбільшими боржниками були Австралія – 5,2; США – 5; Росія – 3,4; Південна Корея – 3,4; Німеччина – 3,2. Тобто, якщо всі

будуть жити як американці, для підтримки глобального населення потрібно від 5 планет Земля [10].

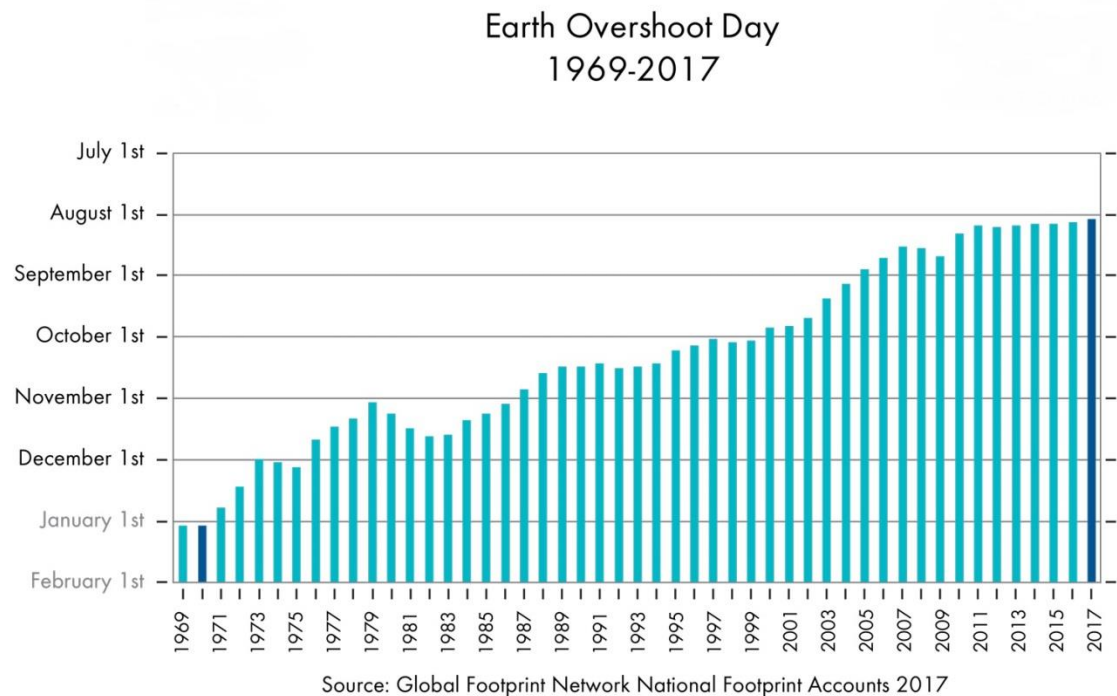

Рис.2.2. День екологічного боргу 1969-2017 рр. [10]

Внаслідок цього в деяких країнах почала впроваджуватися модель екологічного слідування, яка демонструє енергію та ресурси, що споживаються в кожній країні на особу, для підвищення обізнаності та освіти населення щодо ресурсного попиту.

У 2002 році був розроблений Індекс екологічної ефективності (ЕПІ) – це метод кількісного визначення чисельності екологічних показників державної політики [17].

Цей індекс оцінює ефективність країн у пріоритетних екологічних питаннях у двох сферах: охороні здоров'я людей та захисту екосистем.

Запущений на Всесвітньому економічному форумі, ЕПІ на своєму 15-му році існування зараз є актуальнішим, ніж будь-коли, для досягнення Цілей сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй та здійснення міжнародної угоди про зміну клімату.

Таблиця 2.1.

Індекс екологічної ефективності (ЕПІ) 2017 [9]

№	Країна	Оцінка
1	Фінляндія	90,68
2	Ісландія	90,51
3	Швеція	90,43
4	Данія	89,21
5	Словенія	88,98
6	Іспанія	88,91
7	Португалія	88,63
8	Естонія	88,59
9	Мальта	88,48
10	Франція	88,20
11	Нова Зеландія	88,00
12	Велика Британія	87,38
13	Австралія	87,22
14	Сінгапур	87,04
15	Хорватія	86,98
16	Швейцарія	86,93
	
44	Україна	79,69

Відповідно до цього індексу до країн з найкращою екологічно стійкою політикою відносяться [17]:

1. Ісландія. Ісландія отримала високу оцінку ЕРІ за похвальну політику сталого розвитку щодо зміни клімату, щодо обмеження парникових газів та екологічно чистої енергетики, яка є магнітом для іноземних промислових інвестицій у зв'язку з модернізацією алюмінієвих заводів.

Ісландія славиться трансформацією своєї енергетичної системи, так що 100% її виробництва електроенергії, а також опалення в будинках тепер забезпечують вітчизняні відновлювальні джерела енергії гідроелектростанціями (завдяки великій кількості річок) та геотермальні запаси. Країна також має низький рівень забруднення атмосфери, високу якість води та використовує автобуси з водневим паливним елементом у столиці Рейк'явіку, підвищуючи свою стійкість. Сільське господарство також диверсифікує сільськогосподарський сектор, що дозволяє країні користуватися вітчизняним виробництвом помідорів, огірків та перцю.

2. Швейцарія. Швейцарія потрапила до списку ЕРІ за екологічну та зелену політику, хоча вона має обмежені ресурси завдяки своєму

географічному розташуванню. Але, завдяки інноваційній практиці управління навколишнім середовищем, Швейцарія стала однією з найбільш стабільних країн у світі в галузі зміни клімату, біологічного різноманіття та захисту природного середовища. За останні п'ять років Швейцарія створила 15 регіональних парків, що отримали оцінку вищу ніж будь-яка інша країна, щодо захищених наземних територій. У країні також розташована найщільніша залізнична мережа в Європі та забезпечуються безкоштовні послуги з переробки відходів. Тридцять один відсоток країни покрито лісами, що забезпечує вигідну деревообробну промисловість, яка створює сотні тисяч робочих місць - найчастіше швейцарські будинки будуються з дерева. Більше половини внутрішньої електроенергії походить від гідроелектростанцій та ще 40% від ядерної енергії.

3. Коста-Рика. Вона є однією з найбільш екологічно стійких країн у світі, завдяки своїм відомим програмам захисту тропічних лісів та відданості уряду збереженню її лісових та водних систем, 25% території захищені як національні парки. За даними ООН, Коста-Рика виробляє понад 90% своєї електроенергії за рахунок відновлюваних джерел енергії, таких як гідроелектростанції, геотермальна енергія та енергія вітру.

Країна підтримує близько 5% світового біологічного різноманіття, незважаючи на розміри та навіть виплачує компенсацію землевласникам за захист своїх дерев та висадку нових.

4. Швеція. Вона була визнана найбільш стійкою країною в світі через використання відновлюваних джерел енергії, низьких викидів двоокису вуглецю та зеленої державної політики. За даними Міжнародного енергетичного агентства, 44% енергії країни походить від відновлюваних джерел.

Уряд Швеції складається з численних міністерств, кожне з яких має використовувати належні чисті джерела енергії, здійснюючи екологічно чисті громадські перевезення на своїх залізничних мережах та забезпечуючи якісне медичне обслуговування. Країна також стягує податок на вугільну систему,

щоб перешкоджати використанню нафти. Шведський уряд поставив перед собою амбіційну мету - поетапне скасування викопного палива до 2020 року та відсутність чистих викидів парникових газів до 2050 року.

5. Люксембург. Люксембург, будучи однією з найбагатших країн світу з найменшим населенням, пишається своєю екологічно стійкою політикою. Країна забезпечила 100% доступу до питної води та санітарії. Політики прийняли свій національний план сталого розвитку в 1999 році, який був дуже ефективним у моніторингу показників сталого розвитку.

Люксембург також отримав високу оцінку за розробку програми субсидування поновлюваних джерел енергії. Країна збільшила дотації на зелену енергію, включаючи біогаз та тверду біомасу.

6. Німеччина. Незважаючи на те, що програма трансформації відновлюваних джерел енергії в Німеччині *Energiewende* була піддана критиці, німці в першій половині 2014 року встановили новий рекорд щодо зеленої енергії, виробляючи 28,5% від енергії країни повністю з відновлюваних джерел. Німеччина, яка вважається зеленим лідером Європи, зазнала величезних зрушень у виробництві енергії, оскільки вона прагнула повністю працювати на енергії сонця, вітру, гідроенергетиці та біомаси. Країна також отримала найвищі оцінки в індексі екологічних показників якості води та доступу до каналізації та утилізації відходів.

7. Колумбія. Країна піддалася критиці на початку 2000-х років за високий рівень вирубки лісів, втрачаючи приблизно 200 000 гектарів природного лісу в рік. Проте останнім часом Колумбія стала лідером у галузі екологічно стійкого розвитку з її економічно ефективним масовим транзитом та зобов'язанням уряду щодо збільшення проектів з відновлення екосистем, таких як боротьба з ерозією, відновлення біорізноманіття.

8. Сінгапур. Сінгапур зобов'язався до 2030 року переробити 80% своїх відходів відповідно до "Сталого Сінгапурського проекту", який встановлює кілька зелених цілей, включаючи 35% поліпшення енергоефективності та 80% будівель, сертифікованих як зелені. Сінгапур

також має виключно високі показники ЕРІ, коли мова йде про контроль якості повітря, каналізацію та очищення стічних вод. На жаль, країна є однією з найгірших, коли мова йде про захист біорізноманіття та середовища проживання.

9. Франція. З точки зору зміни клімату, культурний капітал високо оцінюється за значне зниження викидів парникових газів через програму ядерної енергетики, яка не виробляє викидів вуглецю.

Новий закон про перехід енергії встановив амбітні цілі, спрямовані на збільшення відновлюваної енергії до 32% до 2030 року, скорочення викидів CO₂ на 40% і споживання копалин на 30% до 2030 року.

10. Норвегія. Як і в багатьох країнах Північної Європи, прогресивне природоохоронне законодавство та політика Норвегії перетворили її в одну з найстабільніших країн на глобальному рівні. На сьогоднішній день країна пожертвувала 1,6 мільярда доларів на глобальне збереження тропічних лісів і є найбільшим іноземним донором для тропічних лісів. Тим не менш, незважаючи на податок на вуглець, Норвегія повідомила про збільшення викидів вуглецю протягом останніх 20 років, що спонукало країну до відновлення зобов'язань щодо розробки загальноєвропейської стратегії енергоефективності, а також перегляду своїх транспортних податків та пільг, відповідно до ОЕСР.

11. Фінляндія. Фінляндія є однією з найбільш стабільно розвинених країн світу завдяки своїй масовій біологічній потужності та великій кількості лісів, які використовує дуже невелика кількість населення. Країна - одна з тих, де загальне споживання ресурсів менше, ніж виробництво на душу населення.

РОЗДІЛ 3

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Україна зіткнулася з численними проблемами: тривалий економічний спад у багатьох регіонах, конфлікти на Сході, масштабні переселення та пов'язані із цим труднощі, бюджетне навантаження. Тож настав час обговорити Стратегію сталого розвитку для України [2]. Адже у важкі часи найбільш необхідним є належне планування, щоб твердо встановити країну на шляху сталого розвитку.

Як і інші країни-члени ООН, Україна приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку. Для встановлення стратегічних рамок національного розвитку України до 2030 року, принцип якого є «Нікого не залишити осторонь», було започатковано інклюзивний процес адаптації Цілей сталого розвитку. Кожну глобальну ціль було розглянуто з врахуванням специфіки українського національного розвитку [12].

Основа для розроблення Стратегії сталого розвитку України - це 17 глобальних Цілей сталого розвитку до 2030 року, Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» та Оновлена стратегія сталого розвитку ЄС [3]. Ця стратегія ґрунтується на SWOT-аналізі і на аналізі прогалин законодавчих актів, політики, програм та планів у 8 сферах діяльності: соціальна політика, економіка, охорона навколишнього середовища, природокористування, енергетика, сільське господарство, регіональний та місцевий розвиток, транспорт, освіта і наука.

Проект Стратегії сталого розвитку для України до 2030 року обговорювався з червня до грудня 2016 року на регіональних та національних консультаціях, у яких взяли участь представники місцевого самоврядування і органів державної влади всіх областей України, депутати різних рівнів, представники інститутів громадянського суспільства, науковці та освітяни, представники професійних об'єднань, ЗМІ, бізнесу, експерти міжнародних організацій.

Стратегія спрямована на досягнення визначеної мети розвитку, а інструментом її впровадження є Національний план дій (дорожня карта) переходу України до сталого розвитку, який буде ухвалено після затвердження Стратегії.

Глобальні Цілі сталого розвитку кожна країна може і повинна коригувати відповідно до своїх особливостей та потреб. Тому в Україні було визначено 7 цілей, які адаптували до екологічної, економічної і соціальної політики України [18]. Кожна із семи цілей детально описана і в них містяться завдання, які потрібно виконати.

Відомо, що сьогодні рівень економічного розвитку та добробуту українців не відповідає можливостям країни в наукових, технічних, сільськогосподарських та промислових сферах. Це продовжує створювати серйозні ризики для трудової міграції і т.з. «відтоку мізків». У відповідь на це Стратегія підкреслює роль інновацій. Успіх інноваційних гігантів, таких як Гонконг і Сінгапур, або найближчих наших сусідів Естонії та Чехії, свідчить про те, що цей шлях варто наслідувати.

Іншою перевагою Стратегії є її співвідношення з міжнародними зобов'язаннями України та вимогами Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Україна має багато чого навчитися у своїх партнерів з ЄС та поза його межами, які протягом десятиріч проводять інноваційні підходи та мають гарний досвід та найкращі практики для обміну досвідом. Стратегія сталого розвитку ЄС була створена ще в 2001 році. Концепція сталого розвитку знайшла своє відображення у національних стратегіях розвитку деяких країн ЄС, деякі з яких були створені у 1990-х роках, у таких країнах як Великобританія, Ірландія, Фінляндія, Швеція та Швейцарія - це країни, які також перебувають у списку інноваційних лідерів [16].

Як агентство Організації Об'єднаних Націй з розвитку, ПРООН підтримує ініціативи щодо розвитку стратегічного потенціалу, спрямовані на розвиток інклюзивного зростання та сталого людського розвитку. Завдяки партнерству з національними, регіональними та місцевими органами влади,

громадянським суспільством та приватним сектором, ПРООН прагне підтримувати Україну в її зусиллях по ліквідації бідності, розвитку потенціалу людей, досягненні справедливих результатів, підтримці навколишнього середовища та розвитку демократичного врядування [12].

Сьогодні Україна зіткнулася з найбільш серйозними проблемами з часу досягнення незалежності в 1991 році. Конфлікт на сході змусив більше мільйона людей покинути свої будинки, щоб врятувати власне життя. Створення миру і відновлення районів, що постраждали від конфліктів, а також підтримка внутрішньо переміщених осіб є одними з головних пріоритетів ПРООН в Україні.

ПРООН допомагає відновлювати критично важливу соціально-економічну інфраструктуру та ефективну роботу органів місцевого самоврядування на сході України; створювати робочі місця та стимулювати підприємництво серед вимушених переселенців та приймаючих громад; і сприяти миру та примиренню.

Стратегічна мета ПРООН в Україні полягає в наданні допомоги країні у здійсненні Цілей сталого розвитку, що містяться в Глобальній програмі 2030 року. Це робиться завдяки роботі з трьома основними напрямками [12]:

- Реформа врядування.
- Реформа екологічної та енергетичної політики для інноваційного екологічно чистого економічного зростання.
- Відновлення та розбудова миру в районах, що постраждали від конфліктів.

З 1993 року ПРООН допомагає уряду України розробляти рішення щодо переходу від планової до ринкової економіки та створення демократичної системи. ПРООН посилила можливості державних інститутів і громадських організацій ефективно займатися реформуванням політики, законодавчими процесами регулювання. Спеціальні зусилля були спрямовані на зміцнення громадянського суспільства для активної участі у процесі розвитку. Гендерна рівність та розширення можливостей жінок - це ще одна

сфера, де робота ПРООН була визнана національними партнерами та організаціями громадянського суспільства.

Окрім роботи на політичному рівні, ПРООН співпрацює з національними та місцевими органами влади, громадськими організаціями, приватним сектором та агенціями ООН, щоб досягти помітного поліпшення життя людей. Працюючи на рівні громади, ПРООН продемонструвала ефективність спільного врядування для визначення та реалізації рішень місцевого розвитку.

15 вересня 2017 року Уряд України представив Національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна», яка визначає базові показники для досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР) [21]. У доповіді представлені результати адаптації 17 глобальних ЦСР з урахуванням специфіки національного розвитку.

Будуючи державу та впроваджуючи нові інструменти ринкового регулювання соціально-економічних процесів, Україна потребувала чітко визначеної та прийнятної для суспільства стратегії досягнення цілей розвитку. За роки незалежності в економіці країни відбулися суттєві зміни, що вимагали застосування нових підходів до системи стратегічного планування. Після адаптації ЦРТ для України у 2003 році почали відбуватися зміни у підходах до планування та моніторингу розвитку. Підсумовуючи прогрес України на шляху досягнення ЦРТ, можна відмітити певні позитивні зрушення до 2013 року, які було, однак, еліміновано подіями останніх років.

Так, у напрямі подолання бідності було знижено масштаби бідності за відносним критерієм (частка населення за національною межею бідності скоротилася з 26,4% у 2000 році до 24,5% у 2013 році) [18]. Проте протягом останніх років масштаби бідності збільшилися та з'явилися нові форми бідності.

Для забезпечення якісної освіти впродовж життя були зроблені кроки у напрямі реформування системи освіти. Загальною середньою освітою охоплено 98,3% дітей шкільного віку, дошкільними навчальними закладами

охоплено 63,5% дітей у міських поселеннях, 39,9% – у сільській місцевості. Вищою освітою охоплено 40,9% молоді віком 17–24 роки, проте необхідно забезпечити відповідність освітньої підготовки вимогам ринку праці (з урахуванням прогнозованих тенденцій розвитку економіки).

Забезпечення гендерної рівності є викликом для України. Досягнення гендерного паритету в органах влади та державного управління залишається актуальним завданням, незважаючи на здобутки та зміни на законодавчому й інституційному рівнях. Розрив у середній заробітній платі між чоловіками та жінками (близько 30%) є ще одним проявом гендерної нерівності.

Зменшення дитячої смертності майже вдвічі протягом 2000–2014 років (з 15,6 до 9,3 померлих у віці до 5 років на 1000 живонароджених) відбулося завдяки цілеспрямованим зусиллям, у тому числі у частині реформування та розвитку системи перинатальної допомоги. Позитивні тенденції було забезпечено й на шляху поліпшення здоров'я матерів: рівень материнської смертності в Україні знижено за 2000–2015 роки в 1,6 раза [18]. На ранніх стадіях вагітності понад 90% жінок проходять регулярні медичні огляди. Однак викликає тривогу, що понад 40% дорослого населення України (у тому числі й жінки дітородного віку) віком від 18 до 65 років мають принаймні одне хронічне захворювання. Недостатнім є рівень усвідомлення особистої відповідальності за своє здоров'я серед молоді та пропаганди «здорового способу життя». На шляху обмеження поширення ВІЛ-інфекції/СНІДу та туберкульозу було досягнуто певних успіхів.

На шляху забезпечення сталого розвитку довкілля спостерігався певний прогрес. Проте у зв'язку з антропогенним навантаженням близько 70% поверхневих вод і значна частка запасів ґрунтових вод в Україні втратили своє значення як джерело питного водопостачання. Проблемними залишаються питання поводження з відходами та забезпечення централізованим водопостачанням сільського населення. Близько 4 млн тонн забруднюючих речовин щорічно викидається у повітряний басейн. Значною мірою завдяки економічному спаду суттєво зменшено викиди парникових

газів, викиди і скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, скорочено масштаби утворення відходів.

Вдалося досягти підвищення лісистості території країни та збільшення площі заповідників і національних парків.

Однак спостерігається стагнація або незначний прогрес в енергетичній сфері, насамперед у частині ефективного використання енергії та розвитку відновлюваної енергетики.

Що стосується визначення національних ЦСР для досягнення до 2030 року, то протягом 2016 року інклюзивний процес визначення завдань ЦСР відбувався за чотирма напрямками: справедливий соціальний розвиток; стале економічне зростання та зайнятість; ефективне управління; екологічна рівновага та розбудова стійкості. Суспільне бачення розвитку України до 2030 року охоплює такі орієнтири для досягнення, як добробут та здоров'я населення, що забезпечуватимуться інноваційним розвитком економіки, побудованим на сталому використанні природних ресурсів [21].

У структурі експорту передбачаються зміни, спрямовані на перехід від сировини та продуктів первинної переробки до продуктів та послуг з високим ступенем доданої вартості. Економічне зростання буде ґрунтуватися на моделі «зеленої» економіки. Завдяки заходам із енергозбереження та застосуванню енергоефективних практик суттєво має знизитися енергоємність валового внутрішнього продукту. Частка виробництва екологічно чистої енергії неухильно зростатиме, витісняючи, перш за все, традиційні технології, що дозволить суттєво зменшити викиди парникових газів у атмосферу. Це сприятиме покращенню якості життя населення без шкоди довкіллю і стане вагомим чинником зростання тривалості життя.

Справедливий соціальний розвиток. Вплив нерозв'язаних соціальних проблем на рівень життя населення було посилено наслідками збройного конфлікту на сході України. У цілому такі чинники, як небезпека для життя та здоров'я людей, поширення насильства, прояви нерівності та дискримінації, збільшення масштабів крайньої бідності та соціального

відторгнення, зростання чисельності соціально вразливих груп населення негативно впливають на людський потенціал країни. Суттєву загрозу становить поширення відчуття соціальної несправедливості та недовіри суспільства до більшості державних інституцій [21].

Відновлення економічного зростання та забезпечення рівного доступу всіх жінок та чоловіків до участі в економічному, соціальному та політичному житті, а також до основних соціальних послуг (особливо у сфері освіти та охорони здоров'я) є нагальними завданнями для забезпечення сталого розвитку.

Стале економічне зростання та зайнятість. У ході трансформаційних процесів в Україні так і не вдалося наростити економічний потенціал. Натомість під час структурної, енергетичної та фінансової криз, які спричинили нестійкий розвиток національної економіки, були втрачені ресурси, капітал та час. Своєю чергою, геополітичний конфлікт, що триває понад три роки, звужує можливості забезпечення ефективного розвитку. Певне пожвавлення економічної активності, що спостерігалось у 2016 році, є незначним. Україна і надалі потребує системних інституційних та глибоких структурних реформ, запуску масштабних технологічних перетворень. Пріоритетним завданням економічної політики, якому мають підпорядковуватися всі інші, є забезпечення упродовж наступних 15 років реального зростання валового внутрішнього продукту щонайменше удвічі з одночасним підвищенням рівня зайнятості населення працездатного віку до 70%.

Виконання цього завдання залежить від [18]:

- створення та розвитку високотехнологічних конкурентоспроможних виробництв (від фундаментальної науки до виробництва й обслуговування);
- збільшення внутрішнього попиту за рахунок зростання доходів населення та активізації інвестиційних процесів;

- підтримки експорту з високою часткою валової доданої вартості, реалізації інфраструктурних проектів (автобани, транспортні розв'язки, метро, швидкісні пасажирські залізниці, транспортні засоби для залізничних та водних перевезень: вагони, баржі тощо);
- швидкого нарощування продуктивності аграрно-промислового комплексу.

Базовими принципами діяльності державних та суспільних інституцій у напрямі забезпечення економічного зростання мають стати: орієнтація на використання передусім власних ресурсів, мінімізація зовнішніх запозичень та використання їх виключно з метою розвитку, а не підтримання поточного існування, всебічне сприяння розвитку підприємницької діяльності, гарантування й захист прав власності, стабільність, прозорість і простота податкової системи, викорінення корупції на усіх рівнях та детінізація економіки [21].

Стале економічне зростання неможливе без забезпечення повної і продуктивної зайнятості та гідної праці для всіх жінок і чоловіків, а також захисту трудових прав та надійних і безпечних умов праці для всіх.

Ефективне управління. Підґрунтям реалізації ЦСР є розбудова на всіх рівнях відкритої спільноти, інституційно спроможної до ефективних дій. Таке управління передбачає: забезпечення особистої безпеки громадян, верховенство права та справедливого правосуддя; подолання організаційно-фінансових засад злочинної діяльності, корупції; підвищення ефективності дій органів державної влади та місцевого самоврядування на основі відкритості та прозорості прийняття рішень і громадського контролю за їх виконанням.

Розбудова миру, зміцнення соціальної згуртованості та зниження рівня конфліктогенності за всіма суспільно значущими чинниками значною мірою залежать від дієвості органів державної влади та місцевого самоврядування. Для виконання завдань у цій сфері необхідно забезпечити повноту участі громадян у державному управлінні та житті місцевих громад, поширити

практику публічно-приватного партнерства, застосовувати комунікаційні технології тощо.

Екологічна рівновага та розбудова стійкості. Україна належить до групи країн зі складними проблемами довкілля. Вони є типовими, з одного боку, для країн, що розвиваються (незбалансоване використання та вихолощення природних ресурсів), а з іншого – для індустріально розвинених країн (забруднення довкілля промисловою діяльністю).

Специфічною проблемою трансформаційного періоду є поводження з відходами. Обсяги утворених відходів зростають, а частка тих, що перероблюються, є незначною. Незмінна практика депонування новоутворених відходів на переповнених полігонах є загрозою для довкілля й посилює ризики для здоров'я населення. Існуюча практика землекористування спричиняє погіршення стану земель, а виснажливе використання земельних, лісових і водних ресурсів призводить до незворотних втрат екосистемного та біологічного різноманіття. Частка природно-заповідних територій (6,6% від загальної площі країни) є недостатньою для запобігання таким втратам [21].

Вагомим чинником негативного впливу на довкілля є також збройний конфлікт на сході України. Подолання наслідків руйнації ландшафтів та знищення інфраструктури Донецької і Луганської областей потребує значних зусиль, ресурсів і часу на відновлення.

ВИСНОВКИ

1. Сталий розвиток - це сукупність заходів, які спрямовані на те, щоб запобігти і мінімізувати кризові явища та їх наслідки. Тобто це таке використання природних ресурсів Землі, яке не виснажує її рекреаційні запаси. Концепція сталого розвитку передбачає вирішення екологічних, економічних і соціальних проблем. Коли буде досягнута рівновага між цими факторами, тоді розвиток буде сталим, оскільки ці фактори зумовлюють загальний рівень життя.

2. У 2015 році був прийнятий "Порядок денний сталого розвитку 2030" та 17 цілей сталого розвитку. Сьогодні уряди, підприємства та громадянське суспільство різних країн разом з ООН мобілізують свої зусилля, спрямовані на досягнення до 2030 року порядку денного щодо сталого розвитку. Всі ці цілі створені для того, щоб подолати бідність, захистити планету та забезпечити процвітання для всіх в рамках нової програми сталого розвитку. Кожна мета має конкретні цілі, які необхідно досягти протягом наступних 15 років.

3. Українське сучасне суспільство характеризується великою кількістю різних проблем, значна їх кількість вимагає термінового вирішення. Ці всі проблеми є тісно взаємопов'язаними, а має бути комплексне їх вирішення. Але для цього потрібно також подолати стереотипи у мисленні, наприклад про те, що є суперечність екології та економіки, тобто що будь-які екологічні заходи є затратними для виробництва. Адже ж існує багато прикладів, коли вкладені саме в екологізацію виробництва гроші приносять прибуток.

В Україні був створений Проект Стратегії сталого розвитку для України до 2030 року, заснований на детальному, ґрунтовному вивченні теперішнього стану українського суспільства, а також він містить аналіз потенційних можливостей для його поліпшення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковальов Б.Л. Стратегії сталого розвитку: історична ретроспектива / Механізм регулювання економіки, 2009, №4, Т1, с.192-197.
2. Онуфрік І.П. Економічне зростання, сталий розвиток та українські реалії. // Вісник Національного лісотехнічного університету України– 2009. – Вип. 19.7 – С.180-186.
3. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" від 12.01.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
4. Програма дій „Порядок денний на ХХІ століття” („AGENDA 21”). Ухвалена конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Саміт „Планета Земля” 1992.) – Пер. з англ. — 2-ге вид. – Київ „Інтелсфера”: 2000. – 359 с.
5. Сивак Р.Б. Концепція сталого розвитку світового господарства та трансформація системи цінностей з позиції наукових розвідок /Р.Б.Сивак//Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2015. - № 4. – С. 95-103.
6. Хвесик М. Парадигмальний погляд на концепт сталого розвитку України / М. Хвесик, І. Бистряков // Економіка України. – 2012. – № 6. – С. 4-12.
7. ‘About the UN Commission on Sustainable Development (CSD)’, UN Department for Economic and Social Affairs: Division for Sustainable Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/esa/dsd/csd/csd_aboutcsd.shtml
8. Abrahamsson, K. V. 1997. Paradigms of sustainability. In S. Sörlin, ed. The road towards sustainability, A historical perspective, A sustainable Baltic Region, The Baltic University programme, Uppsalla University, pp. 30-35.
9. Country Rankings, Environmental Performance Index (EPI) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epi.yale.edu/country-rankings>

10. Earth Overshoot Day 2017, Earth Overshoot Day [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.overshootday.org/>
11. "Learning and Skills for Sustainable Development: Developing sustainability literate Society", Higher Education Partnership for Sustainability, [2 Mar. 2011] [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.upc.edu/sostenible2015/documents/la-formacio/learningandskills.pdf>
12. "Mapping a Sustainable Future: Why does Ukraine need a Sustainable Development Strategy", 10.01.2017, UNDP in Ukraine [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/presscenter/articles/2017/01/10/mapping-a-sustainable-future-why-does-ukraine-need-a-sustainable-development-strategy.html>
13. Our Common Future, World Commission on Environment and Development (1987). [3 Mar. 2011]. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un-documents.net/ocf-02>
14. "Sustainable Development: A Critical Review" by Lele, S.. World Development vol. 19, # 6, pp. 607 – 621.
15. "Sustainable Development: Critical Issues", OECD [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.oecd.org/greengrowth/sustainabledevelopmentcriticalissues-freeoverviewofthereport.htm>
16. "Sustainable Development Goals: 17 Goals to Transform Our World", United Nations Sustainable Development [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/>
17. "Sustainable Development Goals are country-led and country-owned" 2016, United Nations Development Programme [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.undp.org/content/undp/en/home/blog/2017/9/22/Sustainable-Development-Goals-are-country-led-and-country-owned.html>

18. "Sustainable Development Strategy for Ukraine till 2030", UNDP in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home.html>
19. The environmental social interface of sustainable development: capabilities, social capital, institutions, by Markku Lehtonen in Ecological Economics 49, 2004.
20. "Which countries are achieving the UN Sustainable Development Goals fastest? " 2017 , World Economic Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/agenda/2017/03/countries-achieving-un-sustainable-development-goals-fastest/>
21. 2017 Baseline National Report "Sustainable Development Goals: Ukraine", UNDP in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/library/sustainable-development-report/sustainable-development-goals--2017-baseline-national-report.html>